

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
ANOMALIOS RAIDOS PSICHOLOGIJA	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Doc. dr. Vilmantė Pakalniškienė	Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	-	Pasirenkamas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Rudens semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Psichologijos įvadas, Raidos psichologija	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): -

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5 kr.	135 val.	48 val.	87 val.

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Suteikti žinias apie žmogaus raidos nuokrypius ir jų priežastis, bendrus ir specifinius asmenų, turinčių tam tikrus sutrikimus ar negales, psichologinius ypatumus; supažindinti su psichologo darbo galimybėmis, dirbant su asmenimis, turinčiais sutrikimus; susipažinti su sveikatos sistemoje taikomomis klasifikacijomis.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Žinos apie anomalios raidos psichologijos objektą, paskirtį, vietą psichologijos mokslo sistemoje ir jos išskirtinumą. Supras pagrindinių sutrikimų ir negalių grupių specifiškumą, psichologinės pagalbos ypatumus ir profesionalaus psichologo ir savo asmenines kompetencijų ribas	Paskaitos (probleminis dėstymas) su vaizdiniu demonstravimu, filmų ar jų ištraukų rodymas ir aptarimas, diskusijos, užduočių sprendimas (atvejų aprašymų analizė, pavyzdžių galvojimas, palyginimas, idėjų generavimas ir kritinė analizė) seminarų metu ir savarankiškai; studentų parengtų pristatymų aptarimas.	Testas raštu (atviri ir / arba uždari klausimai)
Gebės bendradarbiaujant su kolegomis surinkti ir pristatyti informaciją apie praktikoje naudojamas terapijas ar pagalbos būdus, programas, įvertinant jų privalumus ir trūkumus, efektyvumą	Pranešimo ruošimas ir pristatymas, pateikiamų faktų analizė, aiškinimas kitiems, argumentavimas	Pranešimo pristatymo žodžiu įvertinimas
Gebės siūlyti su anomalia raida susijusių psichologinių tarpasmeninių, grupės ir visuomeninių problemų sprendimo alternatyvas (individualaus, grupinio ar edukacinio pobūdžio)	Debatai	Debatai aktuali visuomenei klausimu, kuris siejasi su anomalia raida

Temos	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiškų studijų laikas ir užduotys
-------	----------------------------	---

	Paskaitos	Konsultacijos	Seminariai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Samprata. Anomalios raidos samprata ir anomalios raidos psichologija. Požiūris į anomalią raidą istorijos eigoje, istorinė kaita. Sutrikęs asmens funkcionavimas. Reakcija į neįgalumą. Stigmatizacija. Stigmos ir mitai.	3		2				5	8	Dokumentinio filmo peržiūra ir pasirengimas debatams aktualiu klausimu, kuris siejasi su anomalia raida.
2. Sutrikimų priežastys ir rizikos faktoriai. Priežasčių kaita istorijos eigoje. Sutrikusios raidos prenataliniai, perinataliniai ir postnataliniai bei biologiniai, psichosocialiniai, sociokultūriniai veiksniai. Kritiniai prenatalinės raidos periodai ir rizikos faktoriai. Apsaugantys faktoriai.	2						2		Paskaitų medžiaga; diskusija. Debatai aktualiu klausimu, kuris siejasi su anomalia raida.
3. Klasifikacijos. Klinikinės sutrikimų klasifikacijos: DSM-V, TLK-10(11). Tarptautinė funkcionavimo, negalumo ir sveikatos klasifikacija (TFK). Medicininis ir biopsichosocialinis negalumo modelis. Naudojimasis TFK klasifikacija.	3		2				5	2	Savarankiškas susipažinimas su literatūra (3 šaltinis privalomos literatūros sąraše). Debatai aktualiu klausimu, kuris siejasi su anomalia raida.
4. Intelektų sutrikimas. Samprata, klasifikavimas, priežastys, įvertinimo galimybės. Asmenų, turinčių intelekto sutrikimą, psichologiniai ir elgesio ypatumai. Dauno sindromas.	3		2				5	7	Pagrindinė literatūra: 1 (30-55), 2 (194-198), paskaitų medžiaga, pristatymai
5. Emociniai ir elgesio sutrikimai. Emocinių ir elgesio sutrikimų samprata, paplitimas, priežastys Aktyvumo ir dėmesio sutrikimas. Mišrūs emocijų ir elgesio sutrikimai, depresinis elgesio sutrikimas. Emocijų sutrikimai, prasidedantys vaikystėje. Socialinio bendravimo sutrikimai, mutizmas.	4		2				6		Paskaitų medžiaga, pristatymai
6. Įvairiausiai raidos sutrikimai. Autizmo samprata, pagrindiniai bruožai. Autizmo spektro sutrikimai. Autizmo spektro sutrikimą turinčių asmenų fizinė, kognityvinė ir psichosocialinė raida. Rett sindromas. Asperger'io sindromas.	5		3				8	7	Pagrindinė literatūra: 1 (55-61), 2 (250-252, 266-286 p.), paskaitų medžiaga, pristatymai
7. Judėjimo sutrikimai. Judėjimo sutrikimų samprata, paplitimas. Neurologiniai pažeidimai, cerebrinis paralyžius. Judėjimo sutrikimus turinčių asmenų poreikiai ir motorinė, kognityvinė ir psichosocialinė raida. Pagalba.	3		2				5	6	Pagrindinė literatūra: 1 (66-71), 2 (153-160, 165-177 p.), paskaitų medžiaga, pristatymai
8. Aklumas ir regos sutrikimai. Regos sutrikimai: samprata, priežastys. Sutrikusios regos vaikų psichologiniai ir elgesio ypatumai. Regos sutrikimų ankstyvame amžiuje poveikis motorinei, kognityvinei ir psichosocialinei raidai.	2		1				3	6	Pagrindinė literatūra: 1 (76-81), 2 (39-44, 48-72 p.), paskaitų medžiaga
9. Kurtumas ir klausos sutrikimai. Klausos sutrikimai: samprata, priežastys. Sutrikusios klausos vaikų psichologiniai ir elgesio ypatumai. Klausos sutrikimų ankstyvame amžiuje poveikis motorinei, kognityvinei ir psichosocialinei raidai.	2		1				3	6	Pagrindinė literatūra: 1 (81-86), 2 (97-98, 100-117 p.), paskaitų medžiaga
10. Problemos/sutrikimai, prasidedantys vėlyvoje vaikystėje ir paauglystėje.	2		1				3	4	Paskaitų medžiaga. Bus pateikti vienas ar

Priklausomybės ir jų poveikis raidai. Kūno suvokimas ir valgymo sutrikimai. Valgymo sutrikimų diagnozavimas kūdikystėje ir vaikystėje. Pasekmės raidai.									keli 2015-2020 metų mokslinis straipsnis (16 psl.)
11. Sensorinės integracijos sutrikimas. Sensorinės integracijos sutrikimas: samprata, priežastys. Vaikų, turinčių sensorinės integracijos sutrikimą, simptomai ir diagnostikos metodai. Vaikų, turinčių raidos sutrikimus, sensorinė integracija. Sensorinės integracijos terapija.	2						2	4	Paskaitų medžiaga. Bus pateikti vienas ar keli 2015-2020 metų mokslinis straipsnis (16 psl.)
12. Integracija ir reabilitacija. Integracijos vaidmuo, įstatymai. Svarbiausi aspektai ir tendencijos. Socialinės atskirties priežastys. Reabilitacijos ypatumai. Globa.	1						1	6	Savarankiškos literatūros (1 šaltinio privalomos literatūros sąrašas 197-220) studijos; Lietuvos respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas, suvestinė redakcija nuo 2020-04-08 iki 2020-12-31 https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004/asr
Pranešimo rengimas								15	
Pasiruošimas testui								15	
Iš viso:	32		16				48	87	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Testas raštu	60	Sesijos metu	Testą, kuris gali būti pateiktas elektroninė sistemoje arba popieriaus-pieštuko būdu) sudarys 10-20 klausimų iš per paskaitas dėstyto, seminarų metu aptartos ir savarankiškai studijuotos medžiagos . Klausimai tiek uždari (su pasirinkimo variantais), tiek atviri, tačiau skirtingo svorio (0,5-4 taškai). Skaičiuojamas bendras taškų skaičius ir, remiantis aukščiausiu surinktų taškų skaičiumi grupėje, transformuojamas į dešimties balų sistemos pažymį, skaičiuojant ir dešimtąsias dalis po kablelio (pvz. 10; 9,5; 9 ir pan.). Esant galimybei testas gali būti atliekamas ir VU Elektroninių studijų ir egzaminavimo centre.
Darbas seminarų metu – dalyvavimas debatuose	20	Semestro metu	Studentai poromis pasirengia diskutuoti tarpusavyje vienu iš dėstytojos pasiūlytų aktualiu, visuomenėje diskusijas keliančiu klausimu, kuris siejasi su kurso metu pateikiama medžiaga. Vertinamas debatus naudotų argumentų pagrįstumas, jų pateikimo nuoseklumas, sklandumas, gebėjimas atremti oponentų argumentus ir atsakyti į auditorijos klausimus. Vertinama šia balų sistema (max 2 balai): 0 balų – debatus nepasirengta; 0,5 balai – debatus pasirengta prastai, argumentai nepagrįsti ar silpni, nesiremiama jokiais šaltiniais, tik savo asmenine nuomone; 1 balas – debatus pasirengta iš dalies, pateikiami pakankamai pagrįsti argumentai, tačiau nepavyksta atremti oponentų argumentų, atsakyti į auditorijos klausimus, ne visi šaltiniai, kuriais remiamasi, patikimi; 1,5 balo – debatus pasirengta gerai, remiamasi patikimais šaltiniais, tačiau argumentacijai stinga sklandumo ir struktūros, sunku atremti oponentų argumentus; 2 balai – debatus gerai pasirengta, remiamasi gausiais ir patikimais moksliniais šaltiniais, argumentuojama nuosekliai ir sklandžiai, sėkmingai atremiami oponentų argumentai,

			atsakoma į auditorijos klausimus.
Pranešimo įvertinimas	20	Semestro metu	Studentai, pasiskirstę grupėmis po 3 asmenis parengia pranešimą/pristatymą apie pasirinktą terapiją ar pagalbos būdą (20 min trukmės). Terapijų ir pagalbos būdų sąrašas bus pateiktas, bet galima ir pateikti savo, suderinus su dėstytoja. Pristatyme svarbu kuo išsamiau ir sklandžiau pateikti pasirinktą terapiją ar pagalbos būdą, pristatyti ar psichologas galėtų tai atlikti, jei ne, tai kurie specialistai dažniausiai atlieka, panagrinėti ar ši terapija ar toks pagalbos būdas yra efektyvus (pasiremti bent trimis moksliniais straipsniais). Galima surinkti 2 balus. Parengti pristatymai vertinami 0, 1 arba 2 balais. Studentų parengtų pristatymų vertinimo kriterijai: 0 – pristatymas nepadarytas arba pristatymo metu aptariamas tik sutrikimas, kuriems taikoma terapija ar pagalbos būdas, bet ne pati terapija ar pagalbos būdas; 1 – pateikiama pasirinkta terapija ar pagalbos būdas, tačiau prezentacijos metu nėra pristatoma bent viena iš dalių: (1) pasirinkta terapija ar metodas pristatomas ne aiškiai ir stokoja išsamumo; (2) nėra aišku, koks specialistas galėtų tokias veiklas atlikti; (3) nekalbama apie efektyvumą arba efektyvumas nėra pristatomas remiantis moksliniais tyrimais. 2 – išsamiai ir sklandžiai pateikiama pasirinkta terapija ar pagalbos būdas. Prezentacijos metu pateikiama ar psichologas galėtų tokias veiklas atlikti, pristatoma ar ši terapija ar toks pagalbos būdas yra efektyvus (remiamasi bent trimis moksliniais straipsniais). Pranešimą rengiantys asmenys vertinami vienu ir tuo pačiu balu.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Bakk, A. ir Grunewald, K.		Globa	1997	Vilnius: Avicena
Lewis, V.		Development and disability	2003	UK: Blackwell publishing
		Tarptautinė funkcionavimo, negalumo ir sveikatos klasifikacija (TFK)	2005	Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija
Papildoma literatūra				
		Tarptautinė statistinė ligų ir sveikatos problemų klasifikacija: TLK-10	1992	Vilnius: Lietuvos sveikatos ir informacijos centras
		Socialinės reabilitacijos organizaciniai aspektai	1994	Vilnius: VU leidykla
Hallahan, D.P., Kauffman J.M.		Ypatingieji mokiniai. Specialiojo ugdymo įvadas	2003	Vilnius: Alma litera